

Asia: VN/4099/2024

Lausuntopyyntö: Työryhmämietintö hallituksen esitykseksi hankintalain, erityisalojen hankintalain sekä rikosrekisterilain 6 b §: n muuttamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Esityksen yleiset tavoitteet ja päämäärät

Mitä mieltä olette esityksen yleisistä tavoitteista ja päämääristä? Saavutetaanko esityksellä hallitusohjelman yleiset tavoitteet säästöistä ja kilpailun lisäämisestä?

Työryhmämietinnössä esitetyt tavoitteet tehokkuudesta, kustannussäästöistä ja laadukkaista palveluista ovat hyviä ja kannatettavia. Hallituksen tavoitteet laadukkaista julkisista palveluista sekä huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteutumista sopimuskauden aikana ovat myös hyviä ja kannatettavia.

Sidosyksikön omistukselle hallitusohjelmassa ja työryhmämietinnössä esitetty 10 % vähimmäisomistusvaatimus johtaa kuitenkin päinvastaiseen lopputulokseen ja on siten sääntelykeinona virheellinen ja vahingollinen etenkin pienille kunnille. Esitetty sääntely heikentää julkisen sektorin kustannustehokkuutta ja aiheuttaa niille merkittäviä taloudellisia vahinkoja.

Lakimuutoksen tavoitteet ja keinovalikoima ovat ristiriitaiset.

Pienille kunnille esitys aiheuttaisi taloudellisia vahinkoja, koska ne joutuisivat pienomistajina inhouse-yhteistyön ulkopuolelle ja menettäisivät sidosyksiköiden tarjoaman alueellisen yhteistyön edut ja tehokkuushyödyt. Niillä ei ole riittävästi osaamista kilpailuttaa ja järjestää tarvitsemiaan palveluja eikä myöskään taloudellisia mahdollisuuksia ottaa palvelutuotantoa itselleen.

Monien tukipalveluiden osalta pienet kunnat eivät yksinään muodosta riittäviä liiketoimintamahdollisuuksia isommille, riittävän osaamisen toimittajille (esim. kyberturvallisuudessa). Palveluiden tarjonta heikkenee etenkin silloin, kun pienet kunnat sijaitseva harvaan asutulla alueella.

Työryhmämietintö sisältää hallitusohjelman mukaisen tavoitteen alueellisen elinvoiman ja yrittämisen edellytysten vahvistamisesta. Lakimuutoksen jälkeen volyyymihyötyjä voitaisiin saada lähinnä liittymällä yhteishankintayksiköiden kilpailuttamiin puitejärjestelyihin tai dynaamisiin hankintajärjestelmiin. Näissä

kilpailutuksissa pienet ja keskisuuret yritykset häviävät usein isoille kansallisille ja kansainvälisille toimijoille, mikä on vastoin hallitusohjelman kirjauksia sekä toisaalta myös hankintalain tavoitetta hankintojen järjestämisestä niin, että myös pienet ja keskisuuret yritykset pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

Hallitusohjelmaan kirjattu tavoite hankintayksiköiden toteuttamien yhteishankintojen nykyistä laajemmasta käytöstä julkisten hankintojen tehokkuuden parantamisen keinona ei voida pitää vaihtoehtoisena keinona esim. volyyymihyötyjen saavuttamiseen. Tämä siitä syystä, että kunnat hyödyntävät jo tällä hetkellä yhteishankintoja.

Työryhmämietinnössä esitetään virheellinen oletus, jonka mukaan sidosyksiköiden avulla pyrittäisiin kiertämään hankintalakia. Todellisuudessa sidosyksiköt ovat hankintayksiköitä, jotka ovat velvollisia kilpailuttamaan hankkimansa palvelut ja tavarat hankintalain mukaisesti. Inhouse-yhtiöt toteuttavat hankintalain mukaisia kilpailutuksia itselleen, yhteisten palveluiden tuottamiseksi useille hankintayksiköille.

Inhouse-yhtiöt kokoavat volyymit, kilpailuttavat tarvitsemansa markkinasta, tehostavat toimintaa yhtenäisillä prosesseilla, tuotteistavat palvelun loppuasiakkaalle sekä koordinoivat hankintojen kokonaisuutta ja niiden elinkaarta. Lisäksi yhtiöt huolehtivat myös hankinnan käyttöönoton, siihen liittyvän osaamisen ja prosessin kaikille palvelua hyödyntäville osapuolille ja pitävät huolen hankinnan kokonaisuudesta, yhteensopivuudesta muiden palveluiden kanssa sekä ylläpitoon liittyvästä osaamisesta ja prosessista kaikille palvelua ostaville omistajilleen.

Yhteishankintayksikkö puolestaan on kilpailutuksen tuottava yksikkö. Se ei itse tuota hankintayksiköiden tarvitsemia palveluja. Yhteishankintojen tapauksessa kuntien hallinnollinen taakka kasvaa huomattavasti. Näin ollen yhteishankinta ei ole tehokkuudessaan inhouse-yhteistyöhön rinnastettava eikä siten ratkaisukeinona oikea tavoitteen saavuttamiseksi. Yhteishankinta on hyvä keino silloin, kun kilpailutetaan täsmällistä tavaraa tai palvelua (esim. päätelaitteet, lisenssit), mutta kaikkeen hankintaan vietyinä yhteishankintayksikkö ei pysty toteuttamaan samanlaista tuotteistettua

kokonaispalvelua kuin sidosyksiköt (esim. palvelukokonaisuuden kyberturvallisuus).

Työryhmämietinnössä ei ilmene, mihin 10 %:n omistusvaade perustuu.

Hankintojen valmistelu

Hankintojen valmistelua koskevilla ehdotuksilla pyritään lisäämään hankintojen huolellista valmistelua, markkinakartoituksen käyttöä, sekä kilpailua julkisissa hankinnoissa. Tavoitteena on saada lisää tarjontaa ja säästöjä. Työryhmän mietinnössä ehdotetussa ratkaisussa on samanaikaisesti pyritty varmistamaan, että se on käytännön hankintatoimen näkökulmasta tarkoituksenmukainen.

-

- **Kuinka hyvin hankintalain 65, 75, 124 ja 125 §:iä koskeva esitys edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua?**

65§ Markkinakartoitus

Yleisesti ottaen kirjaukset todennäköisesti kannustavat huolelliseen markkinakartoitukseen, koska vain huolellisesti toteutetulla markkinakartoituksella voi perustella hankinnan jakamatta jättämistä tai välttymistä hankinnan uudelleen kilpailuttamiselta yhden saadun tarjouksen tilanteessa.

Ammattimaisesti toimivat hankintayksiköt voi tosin jo nykyisellään toteuttaa kattavaa markkinakartoitusta ja hankintojen suunnittelua.

75§ Hankintojen jakaminen osiin

Kannustaminen hankintojen jakamiseen on hyvä tavoite ja osaltaan kannustaa jakamaan osiin sellaisissa tilanteissa, joissa se on tarkoituksenmukaista. Hankintayksikölle pitää jättää harkintavaltaa, milloin on perusteltua jakaa hankinta osiin. Esimerkiksi ICT-tietojärjestelmähankinnoissa hankinnan jakaminen useampaan osaan on harvoin järkevää tai edes mahdollista. Sen sijaan ICT-laitteiden hankinnoissa osiin jakaminen voi olla perusteltua.

124§ Hankintamenettelyä koskeva kertomus

Kertomus ei edistä markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista suunnittelua, vaan lisää hankintayksikön hallinnollista taakkaa.

125§ Hankintamenettelyn keskeyttäminen

Mietinnössä on lähdetty siitä, että yksi tarjous on lähtökohtaisesti hankintayksikön vika ja siksi sen on tehtävä hankinta toiseen kertaan samoilla määrittelyillä. Tästä ”poikkeaminen olisi mahdollista, jos hankintayksikö ei markkinoiden kuulemisesta ja näkemysten huomioon ottamisesta huolimatta olisi saanut enempää kuin yhden tarjouksen.” Lain perusteluiden mukaan uudelleen kilpailuttamisesta voi poiketa vain erityisen painavasta syystä.

Harvaan asutuilla alueilla tai pienivolyymisissä hankinnoissa tarjousten määrän kasvattaminen voi olla mahdotonta. Lisäksi kirjaukset uudelleen kilpailuttamisesta ovat ristiriitaisia ja epäselviä:

Kirjaukset kannustavat hankintayksiköitä kartoittamaan markkinat, mutta toisaalta se jättää hankintayksiköille riskin siitä, että perusteet uudelleenkilpailutuksesta poikkeamiselle eivät ole riittävät. Lopulta jää tuomioistuimen arvioitavaksi, milloin markkinakartoitus on tehty riittävällä tavalla ja onko perustelut olleet riittävät painavat uudelleen kilpailuttamatta jättämiseen.

Uusi samansisältöinen kilpailutus ei tuota lisää kilpailua ja uudelleen kilpailuttaminen voi nostaa tarjoushintoja, koska ainoan tarjouksen jättänyt tarjoaja saa keskeytyspäätöksessä tiedon siitä, että se oli ainoa tarjoaja. Lisäksi uuden kilpailutuksen järjestämisestä ja tarjoajalle tarjouksen jättämisestä syntyy lisäkustannuksia ja hallinnollista työtä.

Tavoite siitä, että hankintayksiköt panostaisivat markkinakartoituksiin ja lähtökohtaisesti pyrkisivät useamman kuin yhden tarjouksen saamiseen, on hyvä. Hankintayksiköllä täytyy kuitenkin olla valta määritellä hankintakokonaisuuden laatu riittävälle tasolle.

- **Ovatko esitetyt keinot sopivia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi?**

Esitetyt toimenpiteet markkinakartoitusta (65§) lukuun ottamatta eivät ole sopivia keinoja edistää markkinakartoituksen käyttöä ja hankinnan huolellista valmistelua. Problematiikkaa ratkaistaan parhaiten lisäämällä hankintayksiköiden osaamista ja aitoa yhteistyötä markkinan kanssa. Osaavat hankintayksiköt tekevät jo nyt laadukasta markkinakartoitusta.

Sidosyksiköiden käytön rajoittaminen

Mitä mieltä olette esityksessä ehdotetusta sidosyksiköiden vähimmäisomistusta koskevasta vaatimuksesta? Onko se mielestänne tarkoituksenmukainen ja toteuttamiskelpoinen?

Ehdotettu 10 % vähimmäisomistusta koskeva vaatimus ei ole tarkoituksenmukainen eikä toteuttamiskelpoinen.

Esitys ei edistä hallitusohjelman tavoitetta kilpailun lisäämisestä, kustannussäästöistä, julkisten hankintojen tehokkuudesta, laadukkaista palveluista ja huoltovarmuuden ja turvallisuuden toteutumisesta, vaan johtaa päinvastaisiin lopputuloksiin.

Esityksessä ei ole huomioitu Suomen maantieteellisiä ja toimialakohtaisia erityispiirteitä. Yleinen 10%:n vähimmäisomistusvaatimus jättää huomiotta tilanteet, joissa sidosyksikön hyödyntäminen alle 10%:n omistusosuudella on perusteltua ja yleisen edun mukaista sekä määräysvallan toteutuminen on

osoitettavissa. Harvaan asutulla alueella markkinoiden toiminta on usein rajallista ja kilpailu ei ole riittävää. Sidosyksiköiden merkitys vaihtoehtona omalle tuotannolle korostuu, koska työvoiman ja osaajien saatavuus on heikompaa kuin kasvukeskuksissa. Toimialoista erityisesti ICT-, jätehuolto- sekä

ruokapalveluita tuottavat sidosyksiköt ovat erityisen keskeisessä asemassa, sillä ne turvaavat yhteiskunnan toiminnan kannalta kriittisen infrastruktuurin turvallisuutta ja huoltovarmuutta omistajilleen. Esimerkiksi ICT-infrastruktuurin toimivuus on elintärkeää kuntien varautumisessa hybridi- ja kyberuhkien aikakaudella.

Esityksen taloudellisia ja toiminnallisia vaikutuksia ei ole arvioitu kattavasti lainvalmisteluprosessissa. Esitettyyn vähimmäisomistusvaatimukseen liittyy merkittäviä taloudellisia riskejä, jotka kasvattaisivat huomattavasti pienten kuntien kustannuksia. Pienet kunnat ovat sidosyksiköissä usein pienomistajia ja

jäisivät esityksen aiheuttamassa muutoksessa sidosyksiköiden mahdollistaman yhteistyön ulkopuolelle. Kyseisillä organisaatioilla on suuria organisaatioita heikommat resurssit ja mahdollisuudet järjestää tarvitsemiaan palveluita. Tämä johtaisi kustannusten kasvuun, toiminnan laadun heikkenemiseen,

toimintavarmuuden heikentymiseen ja työvoimapulan pahanemiseen.

Esitys on ristiriidassa perustuslain 121 §:n kanssa, joka turvaa kuntien itsehallinnon. Lainvalmistelussa ei ole riittävästi arvioitu, miten vähimmäisomistusvaatimus rajoittaa kuntien mahdollisuuksia järjestää tarvitsemiaan palveluita.

Kuntien eriarvoisuus kasvaa, koska ilman sidosyksiköiden tarjoamia ratkaisuja kuntien palveluiden järjestämisen kustannustehokkuus, laatu ja toimintavarmuus riippuu jatkossa entistä enemmän niiden koosta ja sijainnista.

Esitetty 10 %:n vähimmäisomistusvaatimus ei tue Suomen hallitusohjelman tavoitetta lisätä markkinaehtoista kilpailua kuin hankintaosaajista. Vaatimus johtaisi nykyisten yhteistyörakenteiden rikkoutumiseen ja palautumiseen omistajien omaksi toiminnaksi tai uusien sidosyksiköiden perustamiseen. Tämä aiheuttaisi merkittävän osaajapulan kuntien tarvitsemien tukipalveluiden järjestämisessä ja kilpailuttamisessa. Osaajapula kiristäisi kilpailua rajallisista asiantuntijaresursseista entisestään, nostaa julkisen sektorin työvoimakustannuksia. Kasvatut työvoimakustannukset pahentaisivat erityisesti pienten ja keskisuurten kuntien haasteita järjestää tarvitsemiaan tukipalveluita.

Osakeyhtiölaki ei nykyisellään aseta yhtiön osakkeenomistajamäärälle mitään rajaa. Osakeyhtiön omistusrakenne on vapaasti jäseneltävissä osakassopimuksilla ja yhtiöjärjestyksessä. Esitetty 10%:n

vähimmäisomistusvaade rajaisi niiden osakeyhtiöiden osakkeenomistajien määrää, joissa sovelletaan

inhouse-periaatetta. Näin ollen vaatimus johtaisi inhouse-yhtiöiden entistä eriarvoisempaan kohteluun verrattuna muihin osakeyhtiöihin, joiden omistusrakennetta ei rajoiteta samalla tavalla. Inhouse-yhtiöiden toimintaedellytyksiä rajoittaa jo nykyisin hankintalain määräys, jonka mukaan se saa

harjoittaa enintään 5 %:n ja enintään 500 000 euron osuuden liiketoiminnastaan sellaisten hankintayksiköiden ulkopuolisten tahojen kanssa, joiden määräysvallassa sidosyksikkö ei ole.

Inhouse-yhtiöiden omistusosuudet ovat pitkälti muodostuneet omistajan koon ja/tai palveluiden tarpeen mukaan, joka käytännössä tarkoittaa, että isommilla organisaatioilla on isommat omistusprosentit ja pienillä organisaatioilla pienemmät. Jos muutos hyväksytään, on inhouse-yhtiöiden omistusosuuksia

muutettava eikä omistusosuus tämän jälkeen enää riipu omistajan kosta tai palveluiden tarpeesta. Omistusosuudella ei tosin ole välitöntä merkitystä inhouse-aseman (sidosyksikkö) kannalta, vaan keskeistä on riittävän määräysvallan olemassaolo.

Vähimmäisomistusta koskeva vaatimus sopii huonosti inhouse-yhtiöiden tähänastiseen kehitykseen ja jo toteutuviin tavoitteisiin tuottaa palvelut tehokkaasti, laadukkaasti ja toimintavarmasti. Aikaisemmin esimerkiksi Savon ICT-palvelut Oy:n alueen kunnissa ICT-palvelut tuotettiin isäntäkuntamallilla tai ne

tuotettiin merkittävältä osin itse. Pienissä kunnissa palveluiden tuottaminen itse ja mahdollisesti vain yhden ICT-asiantuntijan tekemänä sisälsi kunnille paljon riskejä. Myöhemmin lainsäädännössä asetettiin yhtiöttämiselvöllisyys, mikä tarkoitti, että kuntien oli perustettava osakeyhtiöitä mm. ICT-palveluiden hoitamiseen. Tavoite siirtää kuntien tukipalvelutoimintaa kohti osakeyhtiömallia ja siten mahdollistaa palveluiden tuottaminen tehokkaammin ja laadukkaammin ja varmistaen toiminnan jatkuvuus on jo saavutettu.

Minkälaisia vaikutuksia esitetyllä sidosyksiköiden omistusosuuden vähimmäisvaatimuksella mielestänne on?

Ehdotettua 10 %:n vähimmäisomistusta koskeva vaatimus aiheuttaa merkittäviä ongelmia ja kustannuksia täysin lainmukaisille ja omistajiensa selkeässä määräysvallassa oleville sidosyksiköille, joissa on enemmän kuin kymmenen osakasta sekä myös osakasmäärältään tätä pienemmille, koska pienosakkailla on hyvin usein alle kymmenen prosentin omistusosuus. Sidosyksiköitä jouduttaisiin purkamaan ja palvelut järjestämään uudestaan pääosin joko ottamalla toiminta takaisin kunnan omaksi toiminnaksi, perustamalla uusia sidosyksiköitä tai organisoimaan palvelut kuntien välisenä yhteistyönä.

Muutos lisää alue- ja kuntakohtaisia eroja ja on haitaksi erityisesti harvaanasutuilla alueilla, joissa markkinaa ei kaikilla toimialoilla ole riittävästi.

Kuntiin tarvittaisiin nykyistä paljon enemmän hankinta- ja esimerkiksi ICT-osaamista, jotta kunnat pystyisivät kilpailuttamaan ja ostamaan tietoturvalliset ja laadukkaat palvelut sekä käynnistämään ja ylläpitämään nämä palvelut. Ongelmaksi muodostuisi osajien riittämättömyys, koska heitä ei riittäisi

kaikkiin kuntiin sekä jäljelle jääviin ja uusiin perustettaviin inhouse-yhtiöihin. Näin ollen muutos heikentäisi merkittävästi pienempien kuntien kriittisten ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palveluiden laatua sekä vaikuttaisi erittäin haitallisesti tieto- ja kyberturvallisuuteen.

Inhouse-yhtiöiden – ainakin ICT-, jätehuolto- ja ruokapalveluita tuottavien yhtiöiden - näkökulmasta yhtiöiden pilkkominen estää omistajapohjan kasvun, mikä vaikeuttaa yhtiöiden tuottamien palveluiden kehittämistä. Jotta esimerkiksi ICT-palveluita olisi mahdollista tuottaa kustannustehokkaasti, laadukkaasti ja kyberturvallisesti, palveluntuottajalla on oltava riittävän laaja omistus- ja asiakaspohja. Tällaisen pohjan säilyttäminen olisi mahdotonta, jos esitetty kymmenen prosentin vähimmäisomistus toteutuu.

Esimerkki ICT-palveluista: muutosten vaikutus Savon ICT-palvelut Oy:lle

- Yhtiö tuottaa Pohjois-Savossa kuntien perustietotekniikan palveluja omistajilleen ja hankintalain rajoissa muille toimijoille. Savon ICT:llä on 13 omistajaa, joista 11 on kuntia, yksi koulutuskuntayhtymä ja yksi julkisomisteinen osakeyhtiö. Omistajista 10 kuntaa on Kuntaliiton luokituksen mukaisesti pieniä (alle 10 000 asukasta) ja yhdeksän omistusosuus jää alle 10 prosentin.
  - Yhtiön tarjoamat tietoliikenne-, konesali-, päätelaite- ja loppukäyttäjäpalvelut varmistavat omistajakuntien julkisen hallinnon ja päätöksenteon toimivuuden, varhaiskasvatuksen ja sivistystoimen, yhdyskuntasuunnittelun sekä vedenjakelun. Lisäksi yhtiön palvelut tukevat omistajien varautumista erilaisissa toiminnan poikkeustilanteissa.
  - Yhtiön tuottamissa palveluissa kyse ei ole yhteishankinnoista. Yhtiö vastaa omalla osaamisellaan ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan tuotantoon tarvittavien palvelukomponenttien kilpailutuksesta markkinoilta, komponenttien yhteensovittamisesta
- tuotannossa omistajien tarpeita vastaaviksi palveluiksi sekä palveluiden päivittäisestä ylläpidosta ja asiakastuesta loppukäyttäjille. Yhtiö tekee yhteistyötä noin 50 kilpailutetun paikallisen, kansallisen ja kansainvälisen ratkaisutoimittajan kanssa palveluiden mahdollistamiseksi. Ostot markkinoilta muodostavat noin 45 prosenttia yhtiön toiminnan kustannusrakenteesta.
- Esitetty vähimmäisomistusvaatimus sulkisi pienet kunnat pois alueellisesta ICT-yhteistyöstä. Tämä olisi erityisen vahingollista pienissä kunnissa, missä väestö ikääntyy ja työvoima vähenee. Lisäksi monien pienien kuntien taloustilanne on haastava.
  - Pirstaleinen toimintamalli, jossa kriittiset ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palvelut olisi järjestettävä pienempinä kokonaisuuksina tai omana tuotantona, ei ole alueella realistinen. Alueella ei ole riittävästi palveluntuottajia, joilla on riittävä osaaminen, ICT-palveluiden

järjestämiseen ja ylläpitoon, mikä vaarantaisi inhouse-yhteistyön ulkopuolelle jäävien omistajien toiminnan jatkuvuuden ja kyberturvallisuuden varmistamisen.

- Pohjois-Savon pienten kuntien ICT-markkina on osittain toimimaton. Pienet kunnat eivät yksittäisinä toimijoina ole riittävän kiinnostavia ICT-ratkaisuja tarjoavien markkinatoimittajien näkökulmasta. Pohjois-Savon alueellinen inhouse-yhteistyö mahdollistaa Savon ICT-palvelut Oy:n toteuttamien kilpailutusten kautta ICT-markkinoille merkityksellisen kokoisia liiketoimintamahdollisuuksia, jotka muuten jäisivät syntymättä.

- **Jos sidosyksiköitä koskeva muutos toteutetaan esitetyllä tavalla, mitä toimenpiteitä ja niistä aiheutuvia kustannuksia muutos todennäköisesti aiheuttaisi edustamanne organisaation eri toimialojen kannalta ja yleisesti?**

ICT-palvelut

Pielaveden kunta ostaa ICT-palveluita pääosin Savon ICT-palvelut Oy:ltä. Sen osalta muutos johtaisi siihen, että pienet kunnat, joiden omistusosuus ei tällä hetkellä täytä 10%:n vähimmäisvaatimusta, jäisivät alueellisen inhouse-yhteistyön ulkopuolelle. Pielaveden kunnan omistusosuus on tällä hetkellä 3,226%.

Yhteistyön ulkopuolelle jäävien kuntien ICT-infran ja perustietotekniikan palveluiden tuottamiseen rakennetun tietoliikenne-, konesali- ja päätelaiteinfrastruktuurin sekä palvelu- ja prosessirakenteiden purkaminen, komponenttien uudelleen kilpailuttaminen, infrastruktuurin uudelleen rakentaminen ja yhteensovittaminen aiheuttaisi yhteistyön ulkopuolelle jääville kunnille seuraavat toimenpiteet sekä merkittävästi lisäkustannuksia:

- Palvelutuotantomallien arviointi ja resurssisuunnittelu: Selvitys siitä, mitä palveluita voidaan tuottaa itsenäisesti omien resurssien ja osaamisen puitteissa, yhteistyössä muiden ulkopuolelle jäävien omistajien kanssa, tai hankkimalla palvelukomponentteja markkinoilta kilpailutuksen kautta.

- Palveluketjujen suunnittelu ja yhteensovittaminen: Suunnitelman laatiminen siitä, miten eri tavoin tuotetut ICT palvelukomponentit yhdistetään hallittavaksi kokonaisuudeksi ja palveluketjuiksi.

- Riskienhallinta ja varasuunnitelmat: Ennen siirtymistä tehtävä riskianalyysi, jossa kartoitetaan mahdolliset siirtymään liittyvät häiriötekijät ja laaditaan varasuunnitelmat mahdollisten ongelmatilanteiden varalle.

- Tarvittavien resurssien hankinta: Tuotantoresurssien varmistaminen rekrytoimalla, perustamalla uusia inhouse-yhtiöitä tai kilpailuttamalla palveluna markkinoilta.

- Vaatimustenmukaisuuden (compliance) varmistaminen: Varmistetaan, että uusi palveluntuottaja täyttää kaikki lakisääteiset ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset (esim. GDPR, kyberturvallisuusstandardit). Tämä voi edellyttää auditointeja tai tarkastuksia.

- Uusien sopimusten kilpailuttaminen: Sopimusten sisältöjen muuttuessa olennaisesti joko hankintayksiköt erikseen tai uudet perustetut sidosyksiköt kilpailuttavat uudet sopimuskokonaisuudet markkinoilta

- Uuden ICT-infrastruktuurin suunnittelu ja perustaminen: Uuden ICT-infrastruktuurin suunnittelu ja toteutus, mukaan lukien tietoliikenneverkot, konesali- ja

kapasiteettipalvelut, päätelaiteinfrastruktuuri sekä ITSM-palveluhallinnan prosessit.

- Hallittu migraatio uuteen ympäristöön ja tarvittavien pilotointien toteuttaminen: ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palveluiden vaiheittainen ja hallittu siirtäminen uuteen palvelutuotantoympäristöön.

- Tietojärjestelmissä olevien tietojen ja järjestelmien välisten integraatioiden vaiheittainen ja hallittu siirtäminen uuteen palvelutuotantoympäristöön sekä tietojen poistaminen nykyisiä tietojärjestelmistä ja tietokannoista.

- Vanhojen sopimusten ja tuotannon alasajo: Nykyisten sopimusten irtisanominen sekä vanhan palvelutuotannon hallittu alasajo.

Pielaveden kunnan tulee hankkia em. selvitykset sekä asiantuntemusta hankintojen kilpailuttamiseen. Selvitysten ja muiden toimenpiteiden kustannus on huomattava.

Tämän lisäksi nyt Savon ICT-palvelut Oy:ltä hankittuiden palveluiden kustannukset kasvaisivat arviolta 20-40 prosenttia eli Pielaveden osalta 30 000 – 60 000 euroa vuodessa. Hintojen nousu perustuu yhtiön toteutuneista kilpailutuksista saatuihin tietoihin.

Pielaveden kunta sijaitsee alueella, jolla ei ole toimivia markkinoita, koska pienet kunnat eivät yksinään muodosta kiinnostavia liiketoimintamahdollisuuksia. Näillä alueilla haasteena on osaajien riittämättömyys, mikä johtaa työvoiman kallistumiseen. Tällä hetkellä monen kunnan todellisuutta on jo se, ettei osaajia saada rekrytoitua eikä omiin/yhteisiin kilpailutuksiin tule tarjouksia.

Laskennallinen kustannus osakkeiden ostoon yli 10%:n omistusosuuden olisi noin 6000 euroa. Laskelma perustuu yhtiön osakkeiden arvoon Pielaveden kunnan taseessa sekä kunnan omistusosuuteen yhtiössä.

Elinvoimapalvelut

Kehitysyhtiö SavoGrow Oy:n omistajina on kuusi (6) kuntaa, joista vain yhden omistusosuus on alle 10%. Pielaveden kunnan omistusosuus on noin 22%. Muutos johtaisi osakkeiden järjestelyyn siten, että kaikilla omistajilla olisi vähintään 10%:n omistusosuus. Osakkeiden järjestelyt sekä osakassopimuksen ja yhtiöjärjestyksen muuttamiset aiheuttaisivat omistajakunnille ja yhtiölle kustannuksia, mutta ei muutoksia itse toimintaan.

Jätehuoltopalvelut

Pielaveden kunta omistaa Ylä-Savon jätehuolto Oy:n yhdessä kuuden muun kunnan kanssa. Jos muutos toteutetaan esitetyssä muodossa, sidosyksikkö jatkaisi toimintaansa, mutta omistajien välisiä omistusosuuksia jouduttaisiin muuttamaan. Yhtiön pienin omistajakunta on Keitele, jonka omistusosuus on 5 % eli Keiteleen tulisi hankkia muilta omistajilta 5% lisää omistusta. Vieremä joutuisi hankkimaan 3%:lla sekä Pielavesi ja Sonkajärvi 1%:lla lisää osuuksia. Yhtiön oman tasearvon mukaan yhden prosentin omistusosuuden arvo on n. 30 000 euroa. Alun perin omistusosuudet noudattivat kuntien asukaspohjaa. Jos nyt omistusosuuksia muokataan, ne poikkeavat huomattavasti alkuperäisestä omistajakuntien koon mukaan järjestetyistä osuuksista.

Lisäksi kymmenen prosentin vähimmäisomistusvaatimus estää järkevät fuusiot jäteyhtiöiden välillä. Jätehuolto on ns. volyymibisnestä. Pienillä toimialueilla volyymien pieneneminen ja sitä kautta tulovirtojen ehtyminen vaikeuttaa pienten kuntien ja alueiden jätehuollon kehittämistä. Samalla kun volyymit ja tulovirrat pienenevät, vaatimukset jätehuoltoa kohtaan kasvavat, jolloin niihin vastaaminen olisi kustannustehokkainta maakunta- tai sitä suuremmalla asukaspohjalla. Ilman järkeviä fuusioita, pienten kuntien ja alueiden asukkaiden jätehuoltoon kohdistuu merkittäviä korotuspaineita lähitulevaisuudessa.

Esityksen 10%:n vähimmäisomistusvaatimus koskee myös Riikinvoima Oy:tä, josta Ylä-Savon Jätehuolto Oy:llä on 5,16 %:n omistusosuus. Riikinvoiman omistaa kahdeksan kunnallista jätehuoltoyhtiötä sekä Varkauden Aluelämpö Oy. Riikinvoima toimii 58 kunnan alueella ja sen omistajayhtiöt vastaavat reilun 670 000 asukkaan jätehuollosta. Riikinvoiman ekovoimalaitos tuottaa ympäristöystävällistä energiaa kierrätykseen kelpaamattomasta, polttokelpoisesta jätteestä. Ekovoimalaitos tuottaa sähköä noin 4300 omakotitalon lämmittämiseen ja kaukolämpöä noin 10 000 omakotitalon lämmittämiseen vuodessa.

Riikinvoima Oy:llä on yhdeksän omistajaa, joista ainoastaan kolmella on yli 10%:n omistusosuus (Varkauden aluelämpö 47,4%, Jätekuikko Oy 15,8% ja Puhas Oy 11,08%). Riikinvoiman osuudet perustuvat jäteyhtiöillä hankittuihin polttokiintiöihin ja kiintiöiden mukaisesti määräytyvät myös kustannusvastuut. Näin ollen omistusosuuksien uudelleen järjestely ei ole järkevää, eikä olisi pienomistajia kohtaan oikeudenmukaista.

Mikäli 10 %:n omistusosuus ei täyty kaikilla omistajayhtiöillä, lakiesityksessä edellytetään nykyisten sopimusten irtisanomista viimeistään 1.7.2028 ja palveluiden uudelleen kilpailuttamista. Riikinvoiman osalta sopimusten irtisanominen aiheuttaa suuria taloudellisia haittoja ja ongelmia. Riikinvoiman lainat ovat tällä hetkellä yli 60 000 000 euroa ja mikäli sopimukset yhtiön kanssa irtisanotaan, on rahoituslaitoksella oikeus irtisanoa sillä

perusteella rahoituksensa.

Ylä-Savon Jätehuolto Oy:llä on yli 1.7.28 jälkeen muitakin jatkuvia sopimuksia muitakin ja vaikka niidenkin arvot ovat merkittäviä. Riikinvoimaa lukuun ottamatta Ylä-Savon Jätehuolto Oy:n sopimukset ja sitoumukset on tehty markkinoilla toimivien yritysten kanssa.

Pielaveden kunnalle yhden prosentin omistusosuuden ostoa Ylä-Savon Jätehuolto Oy:ssä toisi yhtiön arvion mukaan n. 30 000 euron lisäkustannuksen.

Ruoka- ja siivouspalvelut

Pielaveden valtuusto päätti 23.5.2022 merkitä 113 kappaletta Servica Oy:n uutta osaketta sekämaksaa osakkeiden merkintähinnan luovuttamalla Servica Oy:lle apporttiomaisuutta (irtainta omaisuutta) noin 305 000 eurolla. Käytännössä päätöksellä siirrettiin koulujen ja varhaiskasvatuksen ruoka- (ja siivous)palvelut kunnalta Servica Oy:n tuotettavaksi Pielavedellä sijaitsevassa keskuskeittiössä. Samalla varmistettiin aiemmin kunnan hallinnoimien Pielakodin ja Ilonakodin ruokapalveluiden tuottaminen samassa Pielaveden keskuskeittiössä sekä ruoka- ja siivouspalveluiden työpaikkojen säilyminen Pielavedellä.

Esitetty muutos aiheuttaisi Servican Oy:n pirstoutumisen. Nykyisten pienomistajien omistussuhde Servicaan ja aiemmin apportilla luovutettuun omaisuuteen katkeaisi. Lisäksi Pielavedellä sijaitsevat Servica Oy:n työpaikat olisivat uhattuina eli koko järjestelyn tarkoitus kääntyisi pääläelleen.

Servican tuotantoverkko menisi uudelleen järjestettäväksi. Servica on tällä hetkellä vuokrannut Pielaveden kunnalta keskuskeittiön, jossa se valmistaa ruokapalveluita Pohjois-Savon

hyvinvointialueelle (mm. Pielavedellä sijaitsevaan ympärivuorokautiseen asumispalveluyksikköön Pielakotiin ja lyhytaikaista ympärivuorokautista hoivaa tarjoavaan Ilonakotiin), Pielaveden kunnan kouluille ja varhaiskasvatukseen sekä muille lähialueen

kunnille/asiakkaille.

Esitetyn muutoksen myötä Servican kannattaisi vuokrata nykyisiä tuotantotiloja Pielavedellä vain, jos tuotantotiloissa olisi riittävästi volyyymiä eli vain, jos Servica osallistuisi ja voittaisi kunnan ruokapalveluiden tarjouskilpailun. Tässä Servican tulee kuitenkin ottaa huomioon inhouse -yhtiötä koskeva lainsäädäntö, jonka mukaan inhouse-yhtiö voi myydä palveluja omistajien ulkopuolisille tahoille enintään 5%:n (ja enintään 500 000 euron) arvosta

liiketoiminnastaan.

Jos Servica siirtäisi tuotantonsa Pielavedeltä pois, jäisi Pielaveden kunnalle pohdittavaksi a) koulujen ja varhaiskasvatuksen ateriapalveluiden tuottamisen järjestäminen sekä b) keskuskeittiön kehitys- ja investointitarpeista vastaaminen mahdollisesti ilman tiloihin kohdistuvaa vuokratuloa sekä c) keskuskeittiön vuokraaminen jollekin muulle toimijalle.

Pielaveden kunnan osalta ruokapalveluiden järjestelyt vaikeutuisivat oleellisesti, koska alueella ei ole toimivaa markkinaa eikä se myöskään ehtisi syntyä esitetyn siirtymävaiheen aikana. Kunta joutuisi todennäköisesti tilanteeseen, jossa ei ole muita vaihtoehtoja kuin tuottaa ruokapalvelut taas itse.

Esitetty muutos saattaisi johtaa aiemmin Servica Oy:lle luovutetun apporttiomaisuuden arvon uudelleen määrittelyyn sekä ostamiseen kunnalle takaisin yhtiön osakkeiden takaisinluovuttamista vastaan.

Lisäksi Servica Oy joutuisi järjestelemään kaikki omat sidosyksikköostonsa uudelleen. Volyymien pirstoutumisella olisi suora vaikutus materiaalien ja palveluiden ostohintoihin ja sitä kautta palveluiden hinnoitteluun korottavasti. Jos Servica jatkossa pystyisikin tuottamaan palvelut Pielaveden kunnalle, niiden kustannus näin ollen nousisi nykyisestä.

Pielaveden kunnan omistusosuus Servica Oy:stä on tällä hetkellä 1,06%. Laskennallinen kustannus omistusosuuden kasvattamisesta 10%:iin olisi noin 2,6 miljoonaa euroa.

Muut sidosyksiköt

Sakupe Oy:n (pesulapalvelut) osalta Pielaveden kunnan omistusosuus on alle prosentin. Vuonna 2024 Sakupe:lta ostettiin varhaiskasvatukseen peittojen, lakanoiden ym. pesuja noin 2750 eurolla (alv 0). Laskennallinen kustannus omistusosuuden nostamiseksi yli 10%:n olisi lähes 2 miljoonaa euroa. Käytännössä Pielaveden kunta möisi omistusosuutensa ja ostaisi kyseessä olevia palveluita jatkossa vuosittain noin 3000 eurolla yksityiseltä sektorilta.

Muut kustannukset

Arvio rekrytoitavan, kunnan oman hankinta-asiantuntijan kustannuksista on vuositasolla noin 91 500 euroa. Arvio perustuu asiantuntijuuteen, johon inhouse-lain seurauksena muodostuu koko maassa suuri kysyntä. Tämän johdosta kuukausipalkkana kaikkine lisineen on

käytetty 6 000 euroa.

- **Mitä toimenpiteitä organisaationne aikoo sidosyksikön omistajana tehdä vähimmäisomistusrajaa koskevan sääntelyn seurauksena (esimerkiksi jatkuuko toiminta markkinaehtoisena, puretaanko yhtiö, pilkotaanko yhtiö, ryhdytäänkö muihin toimenpiteisiin?)**

Pielaveden kunta on useassa sidosyksikössä pienomistaja. Omistajana kunta pyrkisi vaikuttamaan yhtiöiden toiminnan jatkumiseen nykyisellä omistajapohjalla inhouse-periaatteella vähintään ICT-, jätehuolto-, ruokapalvelut- sekä elinvoimayhtiöissä, mikä tarkoittaisi yhtä yhtiötä lukuun ottamatta omistusosuuden kasvattamista 10%:iin sekä omistusjärjestelyihin.

Jos kunta joutuisi kokonaan sidosyksikköyhtiön ulkopuolelle esimerkiksi omistusosuuden kasvattamisen liian suurten kustannusten vuoksi, palvelut yritettäisiin kilpailuttaa, mutta markkinoiden puuttuessa ne saatettaisiin kuitenkin joutua tuottamaan itse.

- **Minkälaisia taloudellisia tai muita hyötyjä muutoksesta todennäköisesti seuraisi?**

Muutoksesta ei seuraisi taloudellisia tai muita hyötyjä.

Ovatko esitetyt sidosyksiköitä koskevat siirtymäajat mielestänne riittävät? Kuinka paljon aikaa muutoksiin tarvitaan?

Esitetty siirtymäaika ei ole realistinen.

Esimerkiksi ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palveluiden osalta muutos edellyttää sidosyksikön palveluista irtautumista ja palvelutuotannon uudelleenjärjestämistä. Muutos vaatii tietoliikenne-, konesali-, pilvipalvelu- ja päätelaiteinfrastruktuurien sekä palvelu- ja prosessirakenteiden purkamista ja uudelleenrakentamista. Lisäksi muutos vaatii tietojärjestelmissä olevien tietojen siirtämistä nykyisistä järjestelmistä ja nykyisiltä palvelualustoilta uusille, integraatioiden rakentamista uudelleen sekä nykyisten sopimusten purkamista ja uusien tekemistä. Prosessi on toteutettava hallitusti ja vaiheittain.

Hyvinvointialueiden ICT-ympäristöjen rakentaminen on kestänyt yli kaksi vuotta ja edelleen muutostöitä tehdään ICT-ympäristöjen yhtenäistämiseksi. Hyvinvointialueiden perustaminen oli yhdistämisprosessi hajautetusta keskitettyyn malliin. Nyt ehdotettu lakimuutos johtaisi kuitenkin päinvastaiseen

tilanteeseen, jossa keskitettyjä kokonaisuuksia puretaan ja tilalle perustetaan pieniä yksiköitä, hajautettua palvelutuotantoa sekä lisävastuuta ICT-palveluiden tuottamisesta kunnille. Savon ICT-palvelut Oy:n mukaan ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan osalta tällainen muutosprosessi edellyttää vähintään viiden vuoden siirtymäaikaa.

Muutos aiheuttaisi pysähtyneisyyden aikakauden kuntien toiminnan kehittämisessä. Kuntien tuottavuutta edistävät digitalisaatiohankkeet, kuten asiointipalvelujen sähköistäminen, prosessien automatisointi ja tekoälyn hyödyntäminen, jäisivät väistämättä taka-alalle ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palvelutuotannon uudelleenjärjestämisen vuoksi.

Ruokapalveluiden osalta markkinat eivät pystyisi sopeutumaan kansallisiin, massiivisiin ja äkillisiin palvelutarpeisiin siirtymäaikojen puitteissa. Ruokapalveluiden hallittuun purkamiseen ja uudelleen rakentamiseen toimintavarmuus sekä kokonaisturvallisuus varmistaen kuluu aikaa vähintään 3-5 vuotta. Aika-arvio perustuu aiemmin toteutettuun palveluiden siirtämiseen kunnalta sidosyksikölle ja sen valmistelu-aikaan. Päinvastoin toteutettuna muutos on huomattavasti haastavampi.

- **Mitä siirtymäaikaa vaativia toimenpiteitä sidosyksiköitä koskeva kirjaus aiheuttaisi?**

Siirtymäaikana inhouse-yhtiöiden on toteutettava useita merkittäviä organisaatiomuutos- ja -järjestelytoimenpiteitä. Yhtiöiden omistusjärjestelyjä on muutettava siten, että mahdollisimman monella osakkaalla on 10 %:n omistusosuus. Tämä vaatimus edellyttää osakassopimuksen ja mahdollisesti yhtiöjärjestyksen muuttamista. Esimerkiksi hallituksen muodostamisen säännöksiä on tarkistettava ja muokattava siten, että osakkailla säilyy tosiasiallinen vaikutusvalta yhtiön päätöksenteossa.

Tilanne voi edellyttäneen yhtiöissä myös muutosneuvottelujen käynnistämistä, koska palveluiden myynti pienenee ja työmäärä vähenee.

ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palveluiden tuottamisessa siirtyminen nykyisistä keskitetyistä tuotantomalleista kohti pirstaleisempia tuotantomalleja edellyttää seuraavia toimenpiteitä inhouse-yhteistyön ulkopuolelle jäävien omistajien osalta:

- Palvelutuotantomallien arviointi ja resurssisuunnittelu: Selvitys siitä, mitä palveluita voidaan tuottaa itsenäisesti omien resurssien ja osaamisen puitteissa, yhteistyössä muiden ulkopuolelle jäävien omistajien kanssa, tai hankkimalla palvelukomponentteja markkinoilta kilpailutuksen kautta.

- Palveluketjujen suunnittelu ja yhteensovittaminen: Suunnitelman laatiminen siitä, miten eri tavoin tuotetut ICT palvelukomponentit yhdistetään hallittavaksi kokonaisuudeksi ja palveluketjuiksi.

- Riskienhallinta ja varasuunnitelmat: Ennen siirtymistä tehtävä riskianalyysi, jossa kartoitetaan mahdolliset siirtymään liittyvät häiriötekijät ja laaditaan varasuunnitelmat mahdollisten ongelmatilanteiden varalle.

- Tarvittavien resurssien hankinta: Tuotantoresurssien varmistaminen rekrytoimalla, perustamalla uusia inhouse-yhtiöitä tai kilpailuttamalla palveluna markkinoilta.

- Vaatimustenmukaisuuden (compliance) varmistaminen: On syytä varmistaa, että uusi palveluntuottaja täyttää kaikki lakisääteiset ja turvallisuuteen liittyvät vaatimukset (esim. GDPR, kyberturvallisuusstandardit). Tämä voi edellyttää auditointeja tai tarkastuksia.

- Uusien sopimusten kilpailuttaminen: Sopimusten sisältöjen muuttuessa olennaisesti joko hankintayksiköt erikseen tai uudet perustetut sidosyksiköt kilpailuttavat uudet sopimuskokonaisuudet markkinoilta

- Uuden ICT-infrastruktuurin suunnittelu ja perustaminen: Uuden ICT-infrastruktuurin suunnittelu ja toteutus, mukaan lukien tietoliikenneverkot, konesali- ja kapasiteettipalvelut, päätelaiteinfrastruktuuri sekä ITSM-palveluhallinnan prosessit.

- Hallittu migraatio uuteen ympäristöön ja tarvittavien pilotointien toteuttaminen: ICT-infrastruktuurin ja perustietotekniikan palveluiden vaiheittainen ja hallittu siirtäminen uuteen palvelutuotantoympäristöön.

- Tietojärjestelmissä olevien tietojen ja järjestelmien välisten integraatioiden vaiheittainen ja hallittu siirtäminen uuteen palvelutuotantoympäristöön sekä tietojen poistaminen nykyisiä tietojärjestelmistä ja tietokannoista.

- Vanhojen sopimusten ja tuotannon alasajo: Nykyisten sopimusten irtisanominen sekä vanhan palvelutuotannon hallittu alasajo.

Ruokapalveluiden osalta muutos aiheuttaisi omistusjärjestelyjä, osakesiirtoja ja aiemmin luovutetun apporttiomaisuuden omistusjärjestelyjä. Muutoksesta aiheutuisi myös keskuskeittiön vuokrasopimuksen irtisanominen. Ruokapalveluiden osalta kunnan tulee valmistella a) koulujen ja varhaiskasvatuksen ateriapalveluiden tuottamisen järjestäminen sekä b) keskuskeittiön kehitys- ja investointitarpeet sekä vuokraaminen jollekin muulle toimijalle.

Lisäksi kunnan tulee lisätä hankintaosaamista mm. rekrytoimalla oma hankinta-asiantuntija.

Mietinnön liitteinä olevissa eriävissä mielipiteissä on esitetty poikkeuksia sidosyksiköiden omistussuosivaatimukseen. Tulisiko vaatimukseen säätää poikkeuksia? Minkälaiset poikkeukset olisivat tarkoituksenmukaisia?

Muutoksen vaikutukset ovat niin laajat, ettei muutosta tule toteuttaa edes poikkeuksiin nojaten etenkin ICT-palveluiden, jätehuollon sekä ruokapalveluiden osalta.

Omistusrajauksen suurin ongelma on, että se tulee kohdistumaan erityisesti pieniin kuntiin ja lisäämään kuntien eriarvoisuutta. Ilman sidosyksiköiden tarjoamia ratkaisuja kuntien tukipalveluiden ja sitä kautta myös palveluiden järjestämisen kustannustehokkuus, laatu ja toimintavarmuus riippuu jatkossa entistä enemmän niiden koosta ja sijainnista.

Muilta osin toteutuessaan muutoksessa tulee huomioida alue- ja kuntakohtaiset erot, harvaan asutut alueet sekä näillä alueilla oleva markkinan erilaisuus. Tällöin ensimmäisenä poikkeuksena pienille alle 10 000 asukkaan kunnille tulee mahdollistaa palveluiden hankinta sidosyksiköltä myös alle 10 %

omistuksella.

Turvallisuus ja huoltovarmuus

Vastaako esitys turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeviin tarpeisiin? Onko esitetty muutos riittävä keino varmistaa turvallisuuden toteutuminen hankinnan elinkaaren aikana ottaen huomioon EU-hankintadirektiivien reunaehdot, sekä muu turvallisuutta ja huoltovarmuutta koskeva sääntely?

Huoltovarmuutta ja turvallisuutta parantavat ehdotukset ovat ristiriidassa sidosyksikkösääntelyä koskevien ehdotusten kanssa. Esitetty hankintalain muutos heikentää yhteiskunnan

turvallisuusstrategian ja huoltovarmuustavoitteiden saavuttamista, koska sidosyksiköt ovat keskeisessä asemassa varmistamassa sopimuksellisin menettelyin sekä varautumissuunnitelmien yhteensovittamisella kriittisten toimintojen jatkuvuuden. Lakisääteisiin kunnallisiin palveluihin sekä kunnallisen päätöksenteon järjestelmiin liittyvien tukipalveluiden pitäminen omassa ohjauksessa on strateginen ja harkittu valinta.

Rikosrekisteriotteen pakollisuudesta luopuminen

Rikosrekisteriotteiden pakollisesta käytöstä luopumista koskevan ehdotuksen tavoitteena on sujuvoittaa hankintamenettelyjä ja vähentää hallinnollista taakkaa.

Mahdollisesta rikollisesta taustasta tietäminen etukäteen on yleisen edun mukainen, riskiarvioinnissa huomioitava asia.

- **Missä määrin muutos vaikuttaa hallinnolliseen taakkaan yhtäältä hankintayksiköiden ja toisaalta tarjoajien kannalta ja edistää näitä tavoitteita?**

Hallinnollista taakkaa vähentävä muutos olisi, jos rikosrekisteriotteiden tarkastukset olisi mahdollista tehdä sähköisesti.

Hankintojen ilmoittaminen

Mitkä ovat näkemyksenne hankintojen ilmoittamista koskeviin muutoksiin? Lisäävätkö ehdotetut muutokset hankintojen avoimuutta tarkoituksenmukaisella tavalla?

Jälki-ilmoitusvelvoitteen laajentaminen on ymmärrettävä uudistus tilastoinnin ja hankintojen kokonaiskuvan saamiseksi sekä hankintojen läpinäkyvyyden lisäämiseksi.

Jälki-ilmoitusvelvoitteen laajentaminen lisää kuitenkin edelleen hankintayksiköiden hallinnollista työtä.

Jälki-ilmoitusten automatisointiin on syytä panostaa hallinnollisen taakan vähentämiseksi.

Muut huomiot

Esityksessä tehdään oletus, että sidosyksiköiden avulla pyritäisiin kiertämään hankintalakia.

Todellisuudessa sidosyksiköt ovat hankintayksiköitä, jotka ovat velvollisia kilpailuttamaan hankkimansa

palvelut ja tavarat hankintalain mukaisesti.

Esityksessä väitetään myös, että Inhouse-hankintojen korvaaminen kilpailutuksilla tuottaisi aina positiivisia vaikutuksia. Käytännön kokemukset kuitenkin osoittavat, että vaikutukset vaihtelevat merkittävästi toimialan, hankittavan palvelun, markkinatilanteen ja sidosyksikön mukaan.

Julkisen sektorin toimijoiden välinen yhteistyö myös sidosyksikön avulla järjestettynä on hyvä ja kannatettava teema, joka tukee myös alueellista varautumista, työpaikkojen säilyttämistä alueella sekä yhteistyömahdollisuuksia paikallisten yritysten kanssa.

Räisänen Henna
Pielaveden kunta - Pielaveden kunnanhallitus